

AD
**AUDIENDOS
DISCIPULOS NOSTROS,**

CRASTINO DIE,

IN

AUDITORIO MAJORI,
PRO ACCEPTIS BENEFICIIS GRATIAS

ACTUROS VALEDICTUROSQUE,
Venerabiles Dnn. Inspectores, Patronos, Fautores
& reliquos rei Scholasticæ Amicos,

PRAESENTIBUS LITERIS
OFFICIOSE ATQUE AMANTER

INVITAT

M. GEORGIUS ANDREAS Binshof/ Rector.

CY G N E Æ,

Literis Viduæ BÜSCHELIANAE.

Erminorum apud veteres summa religio, summa custodia erat. Græciæ populi plerique in regionum suarum confiniis Jovi Terminatori, qui illis *Ζεύς ὅριος* sive *ὅριος* dicebatur, aras ac templa consecraverunt. (a) Sic relatum legimus, Crotoniatas, Sybaritas, Cauloniatasque seditione aliquantisper inter se dissociatos Jovi Contermino (Homorio) ædem posuisse, idque exemplo Achaorum: ut haberent locum aliquem, quo ad agendos conventus & communia concilia se conferrent. (b) Præcipue notatu dignum videtur, quod aram in Chersonesi finibus statuerint Athenienses, epigrammate scripto, in quo erat hæc sententia:

Τὸν δὲ καθιέρωσαν θεῶ περικαλλέα Βωμῶν
 Λευκῆς καὶ Πηλεῖ ἢ Μύσσαν ὄρον Ἰεμεῖοι.
 Ἐνάσται χάρις σμυθίων. ἀμμορίας δὲ
 Κυτῶς ἀναξ μακάρων ἐστὶ μύσος κρονίδης, i. e.

Limes ut in medio Leucæ Pteleique notetur,

Hæc est excellens ara sacrata Jovi.

Ne populos turbet contentio, Jupiter ipse,

Rex superum, medios limite signat agros. (c) Et ad eundem

Terminalem Jovem provocat Plato, cum in tranquillitate reipublicæ stabilienda totus est, neque aliud expeditius invenit consilium, quam ne quis limitem semel positum movere audeat: Jovis Terminalis, inquit, prima hæc lex sancitur: nemo limites terminosve agri moveto cujusvis domini, sive civis, sive peregrini finitimi; ratus, nefas esse hæc movere, cum idem foret, ac immobilia movere, [*τάκλυτα κινῆν*] malitque quilibet saxum ingens devolvere sedem sua, quam parvum lapidem jurejurando à Diis firmatum, quoque amicitiae & inimicitiae interposita Deorum autoritate terminantur. (d) Romani non solum arvales fratres seu sodales esse volebant, quibus incumbebat sacra facere, ut copiosas arva fruges ferrent, idque datum erat muneris, ut demotis forsitan terminis judicarent: (e) sed & externum hominem, nisi custode dato & actionum arbitro, admittebant aut excipiebant neminem. Quo de rigore acris est querela Germanorum ad Ubios: *ad hunc diem summa ac terras & quodammodo calum ipsam clausurunt Romani, ut colloquia congressusque nostros arcerent, vel quod contumeliosus est, viris ad arma natis inermes ac prope nudi sub custode & pretio coiremus.* (f) Soli videlicet Germanorum Hermunduri in splendidissima Rhetiae provinciae colonia passim sine custode transibant. Cumque cæteris gentibus arma modo castraque sua Romuli nepotes ostenderent, illis etiam non concupiscentibus domos villasque patefecerunt. (g) Imo & ipsi Termino Deo omni cæremonia dicatum aram iverunt. Cum enim Tarquinius Priscus Jovi, Junoni & Minervæ templum vellet ædificare, quod prælio cum Sabinis committendo voverat: vates responderunt, id in tumulo, qui olim Tarpejus, postea Capitolinus nuncupatus est, eo loco, ubi forum imminere, extrui oportere. Sed quærentibus rursus partem tumuli; nam Deorum geniorumque aræ eo loci collocatæ transferri alio debebant: reliqui quidem Dii geniique non obstitērunt: cæterum Terminus & Juventas summo renifu obluclati sunt, neque ullis augurum precibus & supplicationibus flecti potuerunt, ut suis cederent locis. Placuit contumacia Numinum vatibus, singula in favorem populi Romæque adolescentis magnitudinem interpretantibus. Ita namque terminos Romani imperii nullo modo dimovendos æternosque; populi autem vigorem perpetuo florentem futurum. (h) Quo factum est, ut nominatorum Deorum aræ communi templi ambitu continerentur, ita quidem, ut quoniam augurio Navi non addixissent, neque cessissent Jovi, foramine in tecto templi relicto, libero cælo fruenterent. (i) Cujus rei testis instar omnium fuerit Naso his usus verbis;

Nunc

(a) Pollux. l. 9. c. 1. onomast. (b) Polyb. l. 2. c. 39. Hist. (c) Autor orationis de Haloneso.
 (d) De lege l. 8. p. 842. (e) Hildebr. antiqu. (f) Tac. Hist. l. 4. (g) Tac. d. mor. Germ.
 (h) Flor. l. 1. l. 7. (i) Dion. Halicarn. l. 3. p. 202.

Nunc quoque se supra ne quid nisi fidera cernat,

Exiguum templi tecta foramen habent. (k) Habebatur vero ædicula Termini in vestibulo Minervæ, non qua cellæ Jovis in umbilico templi se conjungebat, sed qua ad tecti vergebat declivitatem. (l) Quod interpret Virgilianus manifeste probat, in Capitolio pronam partem tecti patuisse asserens, quæ lapidem ipsum Terminum spectaret. (m) Vel ut Verius Grammaticus apud Festum Pompejum existimat: Terminus quo loco coleretur, super eum patuisse in tecto foramen, quia putarent nefas esse, Terminum intra tectum consistere. Inter Reges Romanos primus, quod constat, Numa celebrari Terminum maxime præcepit, sacris ubique illi Deo institutis, in quo loco matorius defixus lapis esset, & quidem annis singulis eo die, quem à Dei nomine Terminalia appellabant, videlicet 9. Kal. April. quo præterlapso intercalatio peragi solebat. Quanquam Varro non ad Deum finium præsidem, sed ad extremam partem anni videtur respicere, quando vocis originem pervestigans: *Terminalia*, inquit, *quod ÷ dies anni extremus constitutus. Duodecimus enim mensis fuit Februarius: Et cum intercalatur, inferiores quinque dies mense duodecimo ante Julium Dictatorem demuntur.* (n) Idem ille religiosus Princeps, Numam intelligo, omnem sanguinem exclusit à sacris Terminalibus, vetuitque eo tempore cædi mactarique pecudes, propterea quod Cereris tantum munera & frugum quasdam primitias isti sacro absolvendo satis esse arbitrabatur. Causam inquit Plutarchus noster, antiquitatis solertissimus indagator, & conjicit, non ideo tunc nullum animal immolatum esse, quod Romulus agri terminos postuerit, putaveritque omnem ditionem, quam hasta assequi possit, ad se pertinere: quo nihil ferocius, nihil injustius & humano generi nocentius foret: sed ideo parcutum sanguini, quia Numa, cum agrum distinxisset limitibus Terminumque nuncupasset Inspectorem atque custodem amicitia & pacis, rem ad tranquillitatem & quietem utilissimam nulla cæde inquinari debere existimavit. (o) Quæ tamen cultus ratio posteris temporibus expiravit: siquidem & fibras pecoris ad sextum ab urbe lapidem in via Latina, & pulmones gallinarum oblatos fuisse legimus. De priore ita Ovidius:

Spargitur & cæso communis Terminus agno:

Nec queritur, lætans cum sibi porca datur. (p) De posteriore

Prudentius:

Lapis illic si stetit antiquus, quem sistere sueverat error

Fasciis vel gallinæ pulmone rogare,

Frangitur & nullis violatur Terminus extis. (q) Utque major veneratio sacris hisce accederet, finxere homines astuti, se pro Termino Deo lapidem colere eum, quem Saturnus devorasset ad similitudinem infantis fasciis involutum. De quo Lactantius: quid qui lapidem colunt informem atque rudem, cui nomen est Terminus? hic est, quem pro Jove Saturnus dicitur devorasse. (r) Quæ fabula usque eo Romanis arrisit, ut statua Terminalis in Augusti nummis efformata conspiciatur in modum Bætyli; capite quippe & pedibus tantum prominentibus: cæteris vero humani corporis partibus in speciem pyramidis inversæ confusis, ut sive fasciis, sive, ut fabulatoribus placet, caprina pelle obvolutas facile cognoscas. (s) Erat autem Bærylus [Βαρυλος] saxum à Curetibus Saturno, nato Jove filio, oblatum, quod postea à Jove ad rei gestæ memoriam in monte Parnasso collocatum voluit. (t) Quid significaverint istoc integumento, sagacioribus indagatu non erit difficile, perpendentibus, regnante Saturno tempora omnium optima, si fides antiquitati est habenda, omnium maxime pacata ivisse, in quibus nullus lapis facer in campo arbiter agros diviserit. (u) Hoc mirum nemini non videatur, quomodo acciderit, ut Terminus migraverit ad Romanos, quem tamen sibi Delphos vindicasse etiam sub M. Antonino Philosopho non dubium est. Pausanias enim, qui illorum temporum fuit, auctoritate niti possumus, quem ipsum libentius

(k) *Festor. l. 2.* (l) *Rycauius d. Capis. c. 14.* (m) *L. g. En.* (n) *d. LL. l. 5.* (o) *in Quæst. Rom. 15.* (p) *Fest. 2.* (q) *Adversus Symmachum.* (r) *l. 20.* (s) *Onomast. g. ap. Gole. num. Aug.* (t) *Rycauius. l. c.* (u) *Senec. in Hippol.*

libentius loquentem audiemus: ἐπιναβαλί. δὸν ἴσ' μνημαῖο. Νεοπολέμῳ τῷ Ἀχιλλείῳ, λίθ' ἐστὶν ἐμίας, τὸν κ' ἔλαον ὄσμηρα καταχίσει, κ' κατὰ ἑορτὴν ἐκάστην ἔρια σπλιθῆσαι τὰ ἀργα. Ἐστὶ δὲ κ' δόξα ἐς αὐτὸν δοθῆναι κρόω τὸν λίθον αὐτῷ τῷ παίδος, κ' ὡς Ἰουδῆς ἡαίσον αὐτὸν ὁ κρόω, i. e. cum à monumento Neopolemi Achilles filii ascenderetur rursus inceperis, lapidem videas modice magnum: hunc singulis diebus & maxime festis oleo perfundunt succidaque lana velant. Percrebuit autem de eo opinio, eundem lapidem esse, quem pro puero exhibitum Saturnus devoraverit iterumque per vomitum ejecerit. (w) Nihilosecius & in nummo Golzii fulmen Jovis insigne pedibus Termini subiectum, & Trifiani Patinique nummis Terminus proræ navis impositus exhibitur. Quo nihil aliud ostenditur, quam peregrinitas Dei advenæ, sicut Ovidius exponit:

At bona posteritas puppim formavit in ære,

Hospitis adventum testificata Dei. (x) Ut manifestum sit, Romam in conquiritis Diis admodum avaram extitisse. Ex Siculo Flacco Termini ponendi ritum adjiciam: Cum terminos disponent, ipsos quidem lapides in fossam terram collocabant proxime ea loca, quibus fossis factis defixuri eos erant, unguento velaminibusque & coronis eos coronabant: in fossis autem, quibus posituri eos erant, sacrificio facto hostiaque immaculata caesa, facibus ardentibus, in fossa cooperiti sanguinem insillabant, eoque thura & fruges jactabant; favos quoque & vinum, atque quibus consuetudo est terminum sacrum fieri, in fossa adiciebant, conjunxitque omnibus dapibus igne, super calentes reliquias collocabant, atque ita diligenti cura confirmabant, adjectis etiam quibusdam saxorum fragminibus circumcalcabant, quo firmius flarent. Tale ergo sacrificium domini, inter quos fines dirimebantur, faciebant. Magna quoque limitum veneratio fuit cum apud alios Europæ populos, tum apud Germanos. Quemadmodum splendida paulo ante eheu! Augusta Vindelicorum monumentum ejusmodi ostendit à prima coloniæ constitutione agrorumque divisione usque superstes. Saxum illud est quinque circiter pedes altum, quod terra effossum ad S. Udalrici spectatur. Effigiem omnium edax vetustas consumpsit. Conus scapo innixus figuram strobili seu fructum arboris piniferæ exprimit. Infra conis scapum columnæ capitulum sine dubio deprehenditur. Ex silicum quidem genere materia est, at formam vel Corintho debet, vel Italia. Ipsaque forma spectatores monet, ut sub dio statutum fuisse credant. Effinxerant autem antiqui varias limitum figuras. Modo enim conos, modo ararum species; in quibus conditoris nomen coloniæque fines inscribebantur; modo cipporum aut columnarum formas, quibus vel statuae, vel alia quædam imposita, modo ut pyramides, caput aquilæ, vituli, aut aliorum animalium ungues & ungulas, tropæa item militaria, copiæ cornua, fulmina, equos alatos, aquilas, gryphes, ora monstrorum, Deorumque capita, tum & olivam & coroneum referebant. Si enim reliquæ figuræ non placebant, fructus exculpebant eos, quorum in illa provincia felix ubertas habebatur. Erat etiam, ubi in certis provinciis Termini lateris ortum versus sole radiatum, ad occasum lunam comatam sculperent. (y) Sed ut ad metam nobis præfixam transeamus, duo nostrorum hæcenus discipulorum, nempe

I. JOHANNES GEORGIUS Born / Meeranensis, &

II. SIGISMUNDUS SCHMIDERUS, Langen-Rensdorffensis in Academiam bono cum Deo abituri, ille de terminis disceptantes Nolanos & Neapolitanos ad l. i. off. Cic. hic Carthaginenses & Cyrenenses ad l. 5. Val. Max. explicabunt, quantumque in nostram ætatem cadit, de factis singulorum judicabunt, atque ea ad vitam & bonos mores pro materiæ conditione applicabunt, simulque bonum vale dicent Patronis & beneficientibus.

Hos amico voto prosequetur

JOHANNES THOMAS HILDEBRANDUS, Stennensis, Deus abiturientes sua gratia illuminare & ad fortunam optatam perducere pro sua clementia porro velit! P. P. Cygnæ d. XVI. April. 1704.

[w] In Phocis, [x] East. i. [y] Felserus ver. August. Vind. l. 4. p. 247.

